

УДК 614.252:378:327(477)

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Гойда Н.Г., д. мед. н.,
професор кафедри управління охороною здоров'я
Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Краснов В.В., д. мед. н., к. пед. н.,
завідувач кафедри педагогіки, психології,
медичного та фармацевтичного права
Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Щербінська О.С., к. мед. н.,
асистент кафедри акушерства та гінекології
Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Перед системою підготовки медичних кадрів в Україні стоїть завдання інтеграції до світових освітніх систем. Важливою складовою частиною цього процесу можуть бути міжнародні організації. У процесі інтеграції важливо забезпечити унікальність та основні набутки, що має існуюча система освіти. У сумісній роботі закордонних і вітчизняних фахівців, що працюють в одному професійному полі це – досяжна задача. Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика напрацювала п'ятнадцятирічний досвід співпраці з багатьма міжнародними проектами. Позитивний досвід дає можливість зробити висновки про перспективність та успішність такої співпраці.

Ключові слова: інтеграція, гармонізація, медична освіта, міжнародні організації.

Перед системой подготовки медицинских кадров в Украине стоит задача интеграции в мировые образовательные системы. Важной составляющей этого процесса могут быть международные организации. В процессе интеграции важно обеспечить уникальность и основные достижения, которые имеет существующая система образования. При совместном взаимодействии зарубежных и отечественных специалистов, работающих в одном профессиональном поле это – достижимая задача. Национальная медицинская академия последиplomного образования имени П.Л. Шупика наработала пятнадцатилетний опыт сотрудничества со многими международными проектами. Положительный опыт дает возможность сделать выводы о перспективности и успешности такого сотрудничества.

Ключевые слова: интеграция, гармонизация, медицинское образование, международные организации.

Goyda N.G., Krasnov V.V., Sherbinskaya E.S. THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AND FOREIGN COUNTRIES IN IMPROVING THE QUALITY OF POSTGRADUATE MEDICAL EDUCATION IN UKRAINE

The system of medical personnel training in Ukraine has a task of integration into the world's educational systems. International organizations could be an important part of this process. During the process of integration it is important to provide the uniqueness and main achievements of existing educational system. With joint cooperation of foreign and national specialists who work in one professional field this task is achievable. Shupik National Medical Academy of Postgraduate education has worked out a fifteen years of experience in cooperation with many international projects. The positive experience gives an opportunity to make conclusions about the viability and success of such cooperation.

Key words: integration, harmonization, medical education, international organizations.

Постановка проблеми. Система підготовки медичних кадрів в Україні сьогодні вирішує важливе завдання – інтегруватися в Європейську та світову систему. Міжнародне співробітництво в галузі освіти сприяє зближенню професійних культур, дає можливість запозичення кращого досвіду з інших педагогічних систем, збагачує і вдосконалює зміст форм і методів навчання, впливає на розвиток громадян країн – співучасників. Рада Європи у своїх документах підкреслює

необхідність взаємодії та вивчення досвіду різних освітніх моделей. Одним із інструментів трансляції закордонного досвіду в систему освіти є міжнародні організації, в яких ця діяльність є пріоритетом існування.

Постановка завдання. Мета статті – розглянути роль міжнародних організацій та зарубіжних країн у підвищенні якості післядипломної медичної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. У системі підготовки медичних кадрів одним із при-

кладом ефективної взаємодії є співпраця між Україною та Швейцарською Конфедерацією, яка розпочалась у 1997 році. Протягом 18-ти років змінювались фази реалізації Програми «Здоров'я матері та дитини», пріоритети, керівники та інше. Однак на всіх етапах впровадження невід'ємною складовою частиною була медична освіта [3].

Програма приділяла значну увагу навчанню медичного персоналу. Було запропоновано та впроваджено новий підхід до медичної освіти, що поєднує значну кількість елементів, які максимально задовольняють потреби лікарів у підвищенні кваліфікації. У ході реалізації Програми були розроблені сучасні навчальні матеріали з актуальних тем акушерства та неонатології. Зазначені матеріали були використані для проведення короткотривалих навчальних семінарів та тренінгів. До кожного з них були підготовлено відповідні тематичні навчальні посібники, які складаються з окремих повноцінних модулів, що зручно для проведення тренінгів і дозволяє викладати кожен модуль як окремо, так і в потрібній комбінації з іншими, залежно від потреб слухачів. Унікальним для даного проекту є те, що паралельно з посібниками для слухачів були розроблені посібники для викладачів із рекомендаціями щодо викладання модулів.

Інновацією для української медичної освіти стали електронні навчальні посібники, побудовані за принципами алгоритмічної структуризації знань, із супроводженням аудіо-, фото- та відеоматеріалами. Ці посібники стали затребувані лікарями прямо на своїх робочих місцях. Усі розроблені матеріали ґрунтуються на найкращих міжнародних практиках і підходах; водночас вони максимально адаптовані до українських реалій [2, с. 3].

На відміну від класичних лекцій і семінарів, тренінги, запропоновані Програмою, були: короткотривалі; практично-орієнтовані; інтерактивні; максимально наближені до слухачів. Фахівці, що пройшли тренінги Програми, відзначали надзвичайну користь такого навчання як для себе особисто, так і для покращення якості медичної допомоги безпосередньо в закладах. Лікарі, за даними соціологічного опитування, наголошували, що вони отримали сучасні знання та навички, які не дає класична система освіти, і почали застосовувати європейські практики та підходи у своїй повсякденній роботі, стали більш мотивованими та впевненими в собі [5, с. 7].

Для запровадження запропонованого підходу до освіти на рівні регіону наші зарубіжні колеги запропонували здійснювати такі кроки:

1) створити **регіональну тренінгову команду** (основними критеріями відбору спеціалістів має бути високий рівень професіоналізму, харизматичність і мотивованість);

2) запросити національних або регіональних тренерів для навчання відібраних фахівців;

3) розробити і узгодити графік тренінгів, беззаперечно його виконувати.

Українсько-Швейцарська Програма багато уваги приділяла створенню симуляційних навчальних центрів. «Скажи мені – і я забуду. Покажи мені – і я запам'ятаю. Дозволь мені діяти – і я навчусь» – ця китайська мудрість відображає ідею **стажування** та навчання в симуляційних центрах.

Слід зазначити, що стажування – різновид навчання, орієнтований на вдосконалення практичних навичок. Він включений у класичну систему медичної освіти, але Програма виступила «каталізатором» для більш активного його використання. За час впровадження Програми в партнерських регіонах (Волинська, Вінницька, Івано-Франківська області) було проведено низку стажувань. А в 2013 році в названих регіонах були відкриті в Україні симуляційні центри для фахівців, що надають перинатальну допомогу. Завдяки фінансовій підтримці швейцарської сторони стимуляційні центри було оснащено спеціальними манекенами роділлі і новонародженого.

На сьогодні в кожному симуляційному центрі працює підготовлена команда тренерів, які виконують різні клінічні сценарії, проводячи тренінги для медперсоналу профільних закладів. Симуляційний центр у системі перинатальної допомоги імітує палату з необхідним обладнанням та умовами для надання допомоги роділлі та новонародженому. Однак замість живих пацієнтів використовуються комп'ютерні манекени, які симулюють різні клінічні ситуації [6, с. 3].

Основні завдання симуляційних центрів полягають у тому, щоб навчити персонал таким навичкам:

1) швидко та ефективно надавати допомогу роділлям і новонародженим у критичних ситуаціях, правильно та чітко виконувати положення клінічних протоколів;

2) злагоджено працювати в команді, максимально ефективно розподіляти обов'язки;

3) ефективно комунікувати як у команді, так і з пацієнтами та їх родичами.

Під час співпраці із зарубіжними країнами і безпосередньо з навчальними закладами цих країн були привнесені нові навчальні технології і в підготовку управлінців (менеджерів) охорони здоров'я. Спільно з Гарвардським університетом (США) був проведений навчальний тренінг із метою підвищення

знань управлінців із питань критично-аналітичного мислення. Критичне мислення потребує від управлінців розуміння того, яким чином можна використати зміни в системі охорони здоров'я для покращення якості й економічної ефективності послуг, що пропонуються, задля кращого задоволення потреб населення. Це не просто застосування певних знань до нових обставин, а розуміння управлінцями того, що їх роль полягає в досягненні результатів, а не просто в дотриманні процедур [4, с. 5].

Змінити мислення можна шляхом навчання, яке вимагає іншої моделі, ніж традиційна пасивна лекційна модель. Ця модель потребує такого формату навчального процесу, який характеризується найбільшим залученням до участі слухачів.

Одним із типів навчання із залученням до участі є модель навчання, що базується на використанні навчальних випадків (case-технології). Метод навчальних випадків був започаткований наприкінці XIX ст. у Гарвардській школі права і з того часу поширився на заклади професійної підготовки в усьому світі. Особливо ефективно застосування цього методу випадків має для викладання менеджменту, оскільки ця предметна галузь переважно має ситуаційний характер, тобто на потрібні управлінцям навички і поведінку більш сильний вплив справляє конкретна ситуація, ніж набір правил або теорій універсального застосування. Менеджмент опановують скоріше через дію, ніж через вивчення матеріалів. У «найкращому» сценарії випадку і викладач, і слухач виходять із знанням чогось нового.

У рамках п'ятирічного проекту «Разом до здоров'я», який реалізовувався в Україні за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), колективом викладачів НМАПО імені П.Л. Шупика і Школи громадського здоров'я Гарвардського університету США була створена навчальна програма підготовки спеціалістів з управління охороною здоров'я.

Метою низки проектів, що реалізовувались в Україні з боку Європейського Союзу було сприяння реформам в охороні здоров'я. Зокрема, це Проект «Сприяння реформам вторинної медичної допомоги».

Серед багатьох завдань даного проекту значилась і необхідність підвищення професійного рівня керівників органів та закладів охорони здоров'я. Зокрема, в питаннях планування та управління закладом, моніторингу, інформаційного менеджменту, сучасних підходів до управління якістю. Тому була запропонована, розроблена і затверджена на рівні Міністерства охорони здоров'я унікальна начальна програма для менеджерів

охорони здоров'я (спеціалістів із організації й управління охороною здоров'я) тривалістю 18 місяців, за очно-заочною формою навчання, яка сьогодні успішно реалізується [1, с. 120].

Висновки. Під час вирішення завдань інтеграції системи підготовки медичних кадрів України в Європейську та світову систему саме міжнародні проекти можуть стати опорою побудови єдиного медично-освітнього простору в Україні. Початкові побоювання щодо декларативного тиску від закордонних фахівців не підтвердилися. Навпаки, міжнародні експерти разом з українськими фахівцями шукали найкращі підходи щодо гармонічного вдосконалення існуючих моделей освіти і наближення їх до світових. У процесах інтеграції вирішувалось важливі питання щодо забезпечення цілісного підходу до освіти й особистості лікаря, яка формується, врахування різних поглядів і підходів, поєднання особистісних і національних цінностей зі світовими, разом зі збереженням національної своєрідності організації медичної освіти. Вважаємо, що інтеграція повинна залишати для будь-якої країни свободу вибору форм, методів, засобів їхньої реалізації. У процесах інтернаціоналізації і глобалізації національна система підготовки фахівців повинна зберігати свою національну специфіку, що складається з різних підходів, концепцій і теорій, які в ній історично склалися.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вороненко Ю.В., Гойда Н.Г. Нові підходи до підготовки фахівців за спеціальністю «Організація і управління охороною здоров'я» / Ю.В. Вороненко, Н.Г. Гойда // Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. – 2010. – № 1(9). – С. 120–122.
2. Вороненко Ю.В., Мінцер О.П., Краснов В.В. Електронні навчальні посібники відображення медичних процедурних знань: принципи, етапи створення, методологія / Ю.В. Вороненко, О.П. Мінцер. – К., 2009. – 160 с.
3. Нові підходи до організації охорони здоров'я. Досягнення. Досвід впровадження. Рекомендації (Українсько-Швейцарська Програма «Здоров'я матері та дитини») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mch.org.ua.
4. Нові технології навчання менеджменту в медицині / За заг. ред. Ю.В. Вороненка, Н.Г. Гойди, О.П. Мінцера, М. Мітчела. – К. : Книга плюс, 2009. – 416 с.
5. Москаленко В.Ф. Система професійної безперервної підготовки фахівців для охорони здоров'я України / В.Ф. Москаленко, М.В. Банчук, Т.О. Бахтєєва та ін. – К. : Книга плюс, 2009. – 64 с.
6. Як покращити перинагальну допомогу в Україні? Досвід Українсько-Швейцарської Програми «Здоров'я матері та дитини 2008–2010 рр.». – Запоріжжя : ТОВ «Друкарня «Друкарський світ», 2011. – 100 с.